

QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA TARJIMASHUNOSLIK

UO'K(UDC, УДК): 82.091

AMERIKA VA O'ZBEK ADABIYOTIDA ONA OBRAZI TIPOLOGIYASI¹⁰**Raximova Umida Soliyevna***filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD),**Ma'mun universiteti dotsenti**Urgench, O'zbekiston**E-mail: umida1976@list.ru**ORCID ID: [0000-0003-3060-3833](https://orcid.org/0000-0003-3060-3833)*

ANNOTATSIYA	KALIT SO'ZLAR
Maqolada XX asr Amerika va o'zbek romanchiligidagi ona obrazining muhim tiplaridan biri, ya'ni ojiz va iztirob chekuvchi ona tipi qiyosiy-tipologik yondashuv asosida tadqiq etiladi. Tahlil obyekti sifatida Doroti Allisonning "Karolinalik nikohsiz qiz" (Bastard Out of Carolina) hamda Abdulhamid Cho'lponning "Kecha va kunduz" romanlaridagi Enni Boutrayt va Qurvonbibi obrazlari olingan. A. Rich, N. Chodorov va P. H. Kollinzning onalikni ijtimoiy-madaniy hodisa sifatida talqin etuvchi qarashlariga tayangan holda, qahramonlarning onalik mas'uliyati, farzand taqdiriga munosabati, ichki psixologik kechinmalari hamda ojizligini keltirib chiqargan omillar yoritiladi. Tadqiqot natijalari har ikki ona farzandini cheksiz sevrishiga qaramay, uni himoya qilish vazifasini to'liq bajara olmasligini ko'rsatadi. Biroq bu ojizlikning ildizlari turlicha bo'lib, Ennining fojiasi iqtisodiy va emotsional qaramlik, oilaviy zo'ravonlik bilan bog'liq bo'lsa, Qurvonbibining ojizligi patriarxal oila tizimi va milliy an'analar bilan belgilanadi. Badiiy ifoda usullarida ham bir qancha farq kuzatiladi. Allison qahramon ruhiyatini dialog va ochiq psixologik tasvir orqali ochsa, Cho'lpon sukut, ishora va maishiy detallar vositasida psixologizm yaratadi. Maqolada ojiz ona tipi mehrsizlik yoki mas'uliyatsizlik emas, balki tashqi ijtimoiy sharoit ta'sirida shakllangan murakkab psixologik holat ekani asoslanadi.	Qiyosiy adabiyotshunoslik, ona obrazi, ojiz ona, tipologiya, psixologizm, patriarxal jamiyat, oilaviy zo'ravonlik, milliy poetika. Received: July 25, 2026 Accepted: August 8, 2026 Available online: October 25, 2026

¹⁰ **For citation (Iqtibos keltirish uchun, для цитирования):**

Raximova U. Amerika va o'zbek adabiyotida ona obrazi tipologiyasi. // Komparativistika (Comparative Studies). — 2026. — Vol.3, № 5(13) — B. 141-159.

TYPOLOGY OF THE IMAGE OF THE MOTHER IN AMERICAN AND UZBEK LITERATURE

Rakhimova Umida Saliyevna

Doctor of Philosophy in Philological Sciences (PhD), docent

Urgench, Uzbekistan

E-mail: umida1976@list.ru

ORCID ID: [0000-0003-3060-3833](https://orcid.org/0000-0003-3060-3833)

ABSTRACT	KEYWORDS
This article examines one of the essential types of the mother figure in 20th-century American and Uzbek novels namely, the vulnerable and suffering mother—using a comparative-typological approach. The objects of analysis are the characters of Anney Boatwright and Qurvonbibi in Dorothy Allison’s novel “Bastard Out of Carolina” and Abdulhamid Cholpon’s novel “Night and Day.” Drawing on the views of A. Rich, N. Chodorow, and P. H. Collins, who interpret motherhood as a socio-cultural phenomenon, the article highlights the protagonists' maternal responsibilities, their attitudes toward their children’s fates, their internal psychological experiences, and the factors that cause their vulnerability. The results of the study show that although both mothers love their children boundlessly, they are unable to fully fulfill their duty to protect them. However, the roots of this vulnerability differ: while Anney’s tragedy is linked to economic and emotional dependence as well as domestic violence, Qurvonbibi’s powerlessness is determined by the patriarchal family system and national traditions. A number of differences are also observed in the authors' methods of artistic expression. While Allison reveals the protagonist’s psyche through dialogue and explicit psychological depiction, Cholpon creates psychologism through silence, gestures, and everyday details. The article substantiates that the vulnerable mother type does not stem from a lack of affection or irresponsibility, but is rather a complex psychological state shaped under the influence of external social conditions.	Comparative literature, mother image, helpless mother, typology, psychologism, patriarchal society, domestic violence, national poetics.

ТИПОЛОГИЯ ОБРАЗА МАТЕРИ В АМЕРИКАНСКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Рахимова Умида Салиевна

доктор философии по филологическим наукам (PhD),

доцент университета Мамуна

Ургенч, Узбекистан

E-mail: umida1976@list.ru

ORCID ID: [0000-0003-3060-3833](https://orcid.org/0000-0003-3060-3833)

АННОТАЦИЯ	КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА
В статье на основе сравнительно-типологического подхода исследуется образ беспомощной и страдающей матери как одна из важнейших типологических разновидностей образа матери в американской и узбекской романистике XX века. В качестве объекта анализа рассматриваются образы Энни Боутрайт в романе Дороти Эллисон «Незаконнорожденная из Каролины» и Курвонбиби в романе Абдулхамида Чулпана «Ночь и день». С опорой на взгляды А. Рич, Н. Чодороу и П. Х. Коллинз, интерпретирующих материнство как социокультурный феномен, освещаются материнская ответственность героинь, их отношение к судьбе ребенка, внутренние психологические переживания и факторы, обусловившие их беспомощность. Результаты исследования показывают, что обе матери, несмотря на безграничную любовь к своему ребенку, не могут в полной мере выполнить обязанность по его защите. Однако корни этой беспомощности различны: если трагедия Энни связана с экономической и эмоциональной зависимостью, а также семейным насилием, то беспомощность Курвонбиби определяется патриархальной семейной системой и национальными традициями. Наблюдается также ряд различий в приемах художественного изображения. Если Эллисон раскрывает психологию героини через диалоги и прямое психологическое описание, то средствами психологизма у Чулпана выступают умолчания, намеки и бытовые детали. В статье обосновывается, что тип беспомощной матери – это не проявление отсутствия любви или безответственности, а сложное психологическое состояние, сформированное под влиянием внешних социальных условий.	Сравнительное литературоведение, образ матери, беспомощная мать, типология, психологизм, патриархальное общество, домашнее насилие, национальная поэтика.

KIRISH

Zamonaviy adabiyotshunoslikda ona obrazi nafaqat oilaviy munosabatlarning tarkibiy qismi, balki jamiyatning ijtimoiy, madaniy va axloqiy qadriyatlarini ifoda etuvchi muhim badiiy kategoriya sifatida baholanadi. Ona timsolining badiiy vazifasi, uning tipologik xususiyatlari hamda tarixiy-madaniy muhit bilan bog'liq jihatlari so'nggi o'n yilliklarda qator xorijiy va milliy tadqiqotlarda atroflicha o'rganilgan.

Amerikalik tadqiqotchi A. Rich maqolasida onalikni ikki qirrada - biologik tajriba va ijtimoiy institut sifatida talqin qilib, ayolning ona sifatidagi shaxsiy kechinmalari ko'pincha jamiyat tomonidan belgilangan me'yorlar bilan ziddiyatga kirishishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, onalik tabiiy his-tuyg'u bo'lish bilan birga, muayyan ijtimoiy munosabatlar ta'sirida shakllanuvchi murakkab madaniy hodisadir (Rich A., 1976, 234).

N. Chodorov esa o'z tadqiqot ishida onalikni psixologik va ijtimoiy jarayon sifatida baholab, ayolning ona sifatidagi xulq-atvori biologik omillardan ko'ra, ijtimoiy tarbiya va madaniy muhit ta'sirida shakllanishini asoslaydi (Chodorow N., 1978, 157). Bu nazariya ona obrazlarini tipologik jihatdan tahlil qilishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Qora tanli ayollar adabiyoti tadqiqotchisi P. H. Kollinz esa onalikning individual emas, balki jamoaviy va madaniy xususiyatlariga e'tibor qaratadi. Olimaning ta'kidlashicha, ayniqsa afroamerika adabiyotida ona obrazi biologik onalik bilan cheklanmay, ijtimoiy himoya, ma'naviy tarbiya va jamoaviy mas'uliyat tushunchalari bilan ham uzviy bog'liqdir (Collins P.H., 2000, 47).

Amerika adabiyotidagi ona obrazlari xususida tadqiqot olib borgan D. Xorvis va P.U.MakDeniels ham onalikning turli tipologik ko'rinishlarini tahlil qilib, zamonaviy romanlarda ona qahramonlari ideallashtirilgan emas, balki psixologik jihatdan murakkab shaxs sifatida tasvirlanishini qayd etadilar (Xorvis D., 1998, 238), (MakDeniels P.U., 2004, 68). Ularga ko'ra, muhabbat, ijtimoiy bosim, iqtisodiy qaramlik va patriarxal munosabatlar ona obrazining shakllanishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

O‘zbek adabiyotshunosligida ham ona obrazining badiiy xususiyatlari alohida tadqiq etilgan bo‘lsa-da, Amerika va o‘zbek romanlaridagi ona obrazlarini qiyosiy-tipologik jihatdan o‘rganish hali yetarlicha yoritilmagan. Ayniqsa, ijtimoiy muhit bosimi natijasida farzandini himoya qilish imkoniyati cheklangan ojiz ona tipining milliy va umuminsoniy xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilish dolzarb ilmiy vazifalardan biri hisoblanadi (Raximova I., Raximova U., 2024, 125).

Shu nuqtayi nazardan mazkur maqolada Doroti Ellisonning “Karolinalik nikohsiz qiz” romanidagi Enni Boutrayt hamda Abdulhamid Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romanidagi Qurvonbibi obrazlari qiyosiy-tipologik asosda tahlil qilinib, ularning onalik mas’uliyati, psixologik kechinmalari, ijtimoiy muhit bilan munosabati hamda ojiz ona tipiga xos umumiy va milliy xususiyatlari aniqlanadi.

Badiiy adabiyotda ona obrazi tiplari umumnazariy jihatdan emas, balki aynan tadqiqotchi olimlarning monografiyalari va maxsus nazariy maqolalarida tizimli ravishda tasniflangan va ko‘rsatilgan. Adabiyotshunoslikda ona obrazi asosan quyidagi tipik guruhlarga bo‘lib o‘rganiladi: munis va jafokash ona tipi, xonadon ustuni / ma’naviy rahnamo ona tipi, andishali va tadbirkor ayollar - jangari / qahramon ona tipi, zamon shiddatiga moslashgan zamonaviy ona tipi (Xudoymurodova X., 2025, 12).

XX asr Amerika va o‘zbek adabiyotida ona obrazi an’anaviy ideallashtirilgan timsol sifatida emas, balki turli ma’naviy, axloqiy va psixologik xususiyatlarni mujassamlashtirgan murakkab badiiy obraz sifatida shakllanadi. Bu davr romanlarida onalik bir xil model asosida emas, balki har bir qahramonning farzand bilan munosabati, onalik burchini anglashi va syujetda bajaradigan badiiy vazifasiga ko‘ra turlicha namoyon bo‘ladi. Shu jihatdan ona obrazini tipologik jihatdan o‘rganish asarlarda onalik konsepsiyasining badiiy ifodasini chuqurroq anglash imkonini beradi (Raximova U., 2024, 55) Ona obrazining muhim tiplaridan biri ojiz va iztirob chekuvchi ona tipidir. Mazkur tipga mansub ona obrazlari farzandlariga bo‘lgan mehr va mas’uliyat tuyg‘usini saqlab qolgan bo‘lsalar-da, turli psixologik, emotsional va shaxsiy omillar ta’sirida to‘siqlarga qarshi chiqishda ojizlik namoyon etadilar. Bunday holatlarda ona zaifligi mehrning yetishmasligi bilan emas, balki

ichki ruhiy inqiroz, emotsional qaramlik va mustaqil qaror qabul qilish imkonining yoʻqligi bilan belgilanadi. Shu jihatdan zaif ona tipi XX asr Amerika va oʻzbek adabiyotida onalikning psixologik murakkabligini yorituvchi muhim badiiy modellardan biri sifatida namoyon boʻladi.

ASOSIY QISM

D.Ellisonning *“Karolinalik nikohsiz qiz”* romanida zaif ona tipi, eng avvalo, Enni Boutrayt (Anney Boatwright) obrazida ifodalanadi. Enni qizi Boun (Bone)ni beqiyos muhabbat bilan suyadi, ammo turmush oʻrtogʻi Glen Uoddelning muntazam jismoniy va ruhiy zoʻravonligidan uni muhofaza qilishga qodir emas. A. Choʻlponning *“Kecha va kunduz”* romanida esa Qurvonbibi obrazi milliy muhitdagi ona fojiasini namoyon etadi. U qizi Zebini chin dildan yaxshi koʻrsa-da, patriarxal jamiyat qoidalari, oila obroʻsi va ijtimoiy anʼanalar tufayli uning taqdiriga faol taʼsir koʻrsata olmaydi. Har ikki asarda ham ona qahramonlari farzandini sevmaydigan yoki unga befarq shaxs sifatida emas, balki muhit bosimi ostida ojiz qolgan inson sifatida tasvirlangan. Shu jihatdan ularning fojiasi shaxsiy nuqson emas, balki muayyan ijtimoiy munosabatlar tizimining mahsulidir.

Ennining Glenga yoniga qaytib borish haqida oʻylaganini tan olishi, aslida, uning qizi bilan bogʻliq aloqalarining uzilishiga olib keladigan jarayonni boshlab beradi. Ellison roman kompozitsiyasida Ennining Bounni yoʻqotishini oldindan ishoralab, buni ona va qiz oʻrtasidagi samimiy muloqot orqali ifodalaydi. Glendan ikkinchi va oxirgi marta ajralishdan keyingi ushbu suhbatda ona-qiz-oʻgay ota munosabatlari oʻzaro kechinmalar, qoʻrquv va ichki ziddiyatlar kontekstida asta-sekin ochila boshlaydi:

“Bone, I couldn’t stand it if you hated me,” she said.

“I couldn’t hate you,” I told her. “Mama, I couldn’t hate you.”

“But you’re sure I’m gonna go back to him.”

“Uh-huh.”

“Oh God, Bone! I can’t just go back. I can’t have you hating me.”

“I can’t never gonna hate you. I know you love him. I know you need him. And he’s good to you. He’s good to Reese. He just [...] I don’t know.”

"I won't go back until I know you're gonna be safe."

"I won't go back."

"I wouldn't make you, honey."

"I know you'll go back, Mama, and maybe you should. I don't know what's right for you, just what I have to do. I can't go back to live with Daddy Glen. I won't."

(Dorothy A. 1992, 218). Ushbu dialog orqali ona-qiz munosabatlaridagi dramatik ichki ziddiyat ochib berilgan. Ennining nutqida muhabbat va aybdorlik hissi ustun bo'lib, u qizining nafratidan qo'rqadi, ammo Glenga bo'lgan emotsional qaramlikdan butunlay voz kecha olmaydi. Shu tariqa, onalik maqomi qat'iy muhofaza emas, balki ichki ikkilanish va o'zini ishontirishga asoslangan holat sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu tarzda Enni voqelikni o'z manfaatlariga moslashtirishga uringan holda, Glen bilan birga yashayotgan muhitda Boun uchun xavfsiz sharoit yaratish ehtimoli hali ham mavjud, degan fikrga ishonmoqchi bo'ladi. Ammo, onasiga xos bo'lgan ikki sevimli shaxs o'rtasida qolish dramasini boshidan kechirmayotgan Boun o'z xavfsizligi masalasida ancha hushyor va haqqoniy pozitsiyani egallaydi hamda Glen huzuridagi hayotni xavfli deb baholaydi.

Romanning mazkur dialogi Enni obrazidagi ichki psixologik ziddiyatni eng aniq ochib beruvchi epizodlardan biri hisoblanadi. U qizining mehrini yo'qotishdan qattiq qo'rqishini muloqotidagi *"Bone, I couldn't stand it if you hated me"* degan so'zlari orqali ifoda etadi. Biroq uning keyingi fikrlari va qarorlarida qat'iyluk kuzatilmaydi. Bounning *"I know you'll go back, Mama"* degan javobi esa ona xarakteriga berilgan eng haqqoniy psixologik bahodir. Bu jumla orqali muallif Ennining zaifligini bevosita tasvirlamaydi, balki uni farzandining kuzatuvlari orqali ochib beradi. Shu sababli ushbu epizodda zaiflik muhabbatning yo'qligida emas, balki onaning ichki ikkilanishi va o'z qarorini amalga oshira olmasligida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, Ennining *"I won't go back until I know you're gonna be safe"* degan va'dasi uning onalik burchini anglashini ko'rsatadi. Ammo ushbu niyat amaliy harakatga aylanmaydi. Natijada qurbonlik istagi va irodaviy zaiflik o'rtasidagi ziddiyat romanning dramatik ta'sirini kuchaytiradi. Bu yerda Ellison ona xarakteridagi ojizlikni muallif izohi orqali emas, balki ona va qiz o'rtasidagi

samimiy muloqot orqali ochib beradi. Bu esa obrazning psixologik ishonchligini va badiiy ta'sirchanligini yanada oshiradi.

Roman kulminatsiyasida Enni obrazidagi zaif ona tipi eng yuqori dramatik nuqtaga yetadi. Uning Bounni Raylin qo'lida qoldirib, kichik qizi Riz bilan Glen ortidan ketishi romanning eng bahsli va fojiali voqealaridan biri hisoblanadi. Ushbu qaror ona obrazini bir tomonlama baholash imkonini bermaydi. Bir jihatdan qaraganda, Enni Bounni Raylin huzurida qoldirish orqali uni yana zo'ravonlik muhitiga qaytarmaslikka harakat qiladi. Bu holatda ona o'z qizini himoya qilishning yagona imkoni uni o'zidan uzoqlashtirish deb hisoblaydi. Biroq roman voqealari mazkur qarorning boshqa qirrasini ham ochib beradi. Enni Glenga bo'lgan hissiy bog'liqligini yengib o'ta olmaydi va natijada onalik burchi bilan shaxsiy ehtiyoji o'rtasida tanlov qilishga majbur bo'ladi. Uning tanlovi Boun bilan bo'lgan munosabatning uzilishiga sabab bo'ladi. Shu jihatdan Ellison ona obrazini ideallashtirmaydi. Enni na mutlaq aybdor, na mutlaq qurbon sifatida tasvirlanadi. Bizningcha, Enni muhabbatga muhtojlik, ichki ojizlik va onalik mas'uliyati o'rtasida qolgan murakkab psixologik shaxs sifatida gavdalanadi.

Asar syujetini sukunat, qo'rquv, travma va psixologik bosim belgilaydi va matn Glenning shafqatsizligidan ham ko'proq omillar ta'sirida buziladi. Ennining oilaviy zo'ravonlikni yashirishga bo'lgan intilishi Boun uchun deyarli fojeaviy oqibatlarga olib keladi. Ennining zo'ravonlik sirini maxfiy saqlash istagi hamda Bounning o'z boshidan kechirgan jinsiy zo'ravonlik haqida gapirmaslikka qaror qilishi ularning ona-qiz munosabatining izdan chiqishiga sabab bo'ladi. Boun esa allaqachon onasi uni himoya qila olmasligini anglab yetadi chunki Enni Glenga nisbatan kuchli va mantiqsiz ehtiros ta'sirida o'zini yo'qotadi: *Mama would watch him close and make him earn her trust again. He would be good, he would be careful. One day, maybe months from now, there'd be something I'd done that would make it all seem justified. Then Daddy Glen would take me into the bathroom again, crying that it hurt him more than it could ever hurt me. But his face would tell the truth, his hands on my body. He would show me just how much he hurt when Mama left him in that parking lot, and then when he beat me, we would both know why. But Mama*

wouldn't know. More terrified of hurting her than of anything that might happen to me, I would work as hard as he did to make sure she never knew (Dorothy A. 1992, 35). Ushbu parchada onaning roli ojiza, zaiflashgan, sevgi va qo'rquv o'rtasida qolgan, reallikni ko'ra olmaydigan va manipulyatsiya qilingan himoyachi sifatida namoyon bo'ladi. Matnda Boun voqelikni o'z qalbida tahlil qilib, Glenning zo'ravonligi davom etishini oldindan his qiladi, ammo bu jarayonda onaning qay tarzda ishtirokchiga aylanib qolgani ochiq ko'rinadi. Ona bevosita zo'ravonlik qilmasa-da, uning holati Boun uchun og'ir va fojeaviy oqibatlarga ega. Bundan tashqari Enning ona sifatidagi roli janjalli va murakkab tarzda tasvirlangan. Onaning Glenning zo'ravonligiga nisbatan munosabati bevosita muhofaza qiluvchi yondashuvdan ko'ra, ko'proq nazorat va psixologik ta'sir ko'rsatish bilan chegaralanadi. Matnda ko'rsatilishicha, Enni Glenni kuzatib, undan qayta ishonch qozonishini talab qiladi, ammo bu harakat haqiqiy himoyaga aylanmaydi.

Bounning fikricha, onasi bilan bog'liq munosabatning asosiy xususiyati uning Glenga bo'lgan muhabbati va emotsional bog'lanishi bilan belgilanadi. Uning zaifligi va Glenga nisbatan irrasional ehtirolari sabab, Boun o'z azobini yashirishga va onani bu voqealardan himoya qilishga majbur bo'ladi. Bu holat ona-qiz munosabatini og'ir psixologik qarama-qarshilikka olib keladi: Boun o'z xavfini va azobini yashirsa, Enni voqeaning haqiqiy holatini anglay olmaydi. Shu tariqa, onaning roli ikki qirralidir: u bevosita zo'ravonlikning sababchisi emas, ammo o'z zaifligi va emotsional bog'lanishi orqali zo'ravonlik jarayonida foydalaniluvchi psixologik muhitni saqlab qoladi. Ushbu vaziyat, diskursiv tahlil nuqtai nazaridan, ancha murakkab onalik tasvirini ko'rsatadi: onaning mehri va himoya hissiyotlari urning zo'ravonligidan uni kuchsiz qiladi va qizning travmatik tajribasini yanada murakkablashtiradi.

Roman yakunida onalik fojiasi aynan shu axloqiy ikkilanish orqali ochiladi. Enni qabul qilgan qarorning eng og'ir oqibati uning o'ziga emas, balki farzandining taqdiriga ta'sir qiladi. Ona va qiz o'rtasidagi ishonchning buzilishi romanda zaif onalikning eng fojiali ko'rinishi sifatida talqin etiladi. Enni onalik mas'uliyatida eng og'ir qarorga kelguniga qadar qizlarini murakkab hayot sharoitida tarbiyalash uchun

turli psixologik moslashuv usullaridan foydalanadi. Ularning barchasi oxir-oqibat samara bermay, Enni Bounni tashlab Glenning yoniga qaytishga majbur bo‘ladi. Ammo roman boshida berilgan Enni obrazini asar oxirida Boun bilan xayrlashayotgan holda ko‘rsatilgan, butkul holdan toygan ayol- Enni obrazi bilan qiyoslab bo‘lmaydi. Asar yakunida ko‘rinadigan ojiz va umidsiz Enni, o‘smir ona sifatidagi dadil va himoyachi qiz, yoki Glen bilan nikohining ilk yillaridagi qat’iyatli ayol obraziga mutlaqo zid. Bu paytga kelib Enni hayot qiyinchiliklari va onalik burchi yo‘lida o‘z shaxsiy ehtiyojlarini inkor etish natijasida ruhdan tushgan edi: *“Her face was thinner, her skin rougher, and there were shadows under her eyes that never went away. People no longer talked about how beautiful she was, but about how beautiful she had been”* (Dorothy A. 1992, 120), yuzining cho‘kishi, terisining qo‘pol tortishi, ko‘z ostidagi hech yo‘qolmaydigan charchoq soyasi hammasi uning avvalgi go‘zalligi haqida odamlarning endi faqat o‘tmish sifatida gapira boshlashiga sabab bo‘ladi. Shunga qaramasdan, ruhiy sinishga qadar Enni o‘z qizlarini asrash va ularga munosib hayot yaratish uchun katta matonat ko‘rsatgan kuchli ona sifatida tasvirlanadi. Ushbu portret detallari Ennining tashqi qiyofasidagi o‘zgarishlarni tasvirlasa-da, ularning asosiy vazifasi ona qalbida kechayotgan ruhiy inqirozni ochib berishdan iborat. Yuzining cho‘kishi, terisining qo‘pollashishi va ko‘zlari ostidagi charchoq izlari uning jismoniy qarishi emas, balki uzluksiz iztirob va ichki bosim natijasida shakllangan holat sifatida talqin etiladi. Ayniqsa, *how beautiful she had been* iborasi ramziy ma’no kasb etib, Ennining nafaqat tashqi go‘zalligi, balki avvalgi kuchli va ishonchli ona qiyofasi ham o‘tmishda qolganini anglatadi. Shu tariqa Ellison portret detallari orqali zaif ona obrazining psixologik holatini chuqur ochib beradi. Demak, Ellison onaning ichki ojizligini axloqiy nuqson emas, balki og‘ir hayotiy tanlovlar natijasida shakllangan psixologik holat sifatida badiiylashtiradi.

A.Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romanida ham Qurvonbibi obrazi mehribon, oqila va farzandini jondan ortiq sevadigan ona sifatida tasvirlanadi. Biroq uning butun hayoti zo‘ravon muhit, erkaklar hukmronligi va milliy urf-odatlar bilan cheklangan. Shu bois u qizi Zebining taqdiriga mustaqil ta’sir ko‘rsatish

imkoniyatiga ega emas. Ana shu jihat Qurvonbibini “ojiz va iztirob chekuvchi ona” tipining yorqin namunasiga aylantiradi.

Romanning dastlabki boblaridayoq Zebining sovchilari kelganida Qurvonbibi qizining ruhiy holatini yaxshi anglaydi. Muallif shunday yozadi: *“Odatda onaning ko‘ngli yumshoq bo‘ladi. Zebining onasi - Qurvonbibi Saltidan haligi chaqiriqni eshitgandan keyin darhol rozilik berdi... Bu ona qizining saodatidan boshqa narsani bilmaydirgan onalardan edi. Dunyoda qanday yaxshilik va xayriyatlik bo‘lsa, hammasini shu birgina qizi uchun istar va orzu qilardi”* (Cho‘lpon A., 2000, 6). Ushbu parchada Qurvonbibining butun ma’naviy dunyosi ochiladi. Muallif ona muhabbatini balandparvoz ta’riflar bilan emas, balki oddiy hayotiy mulohazalar orqali ifodalaydi. “Dunyoda qanday yaxshilik bo‘lsa, hammasini qizi uchun istardi” degan fikr Qurvonbibi uchun qizining baxti eng oliy qadriyat ekanini ko‘rsatadi. Biroq shu muhabbat keyingi voqealarda amaliy himoyaga aylana olmaydi. Demak, Cho‘lpon onaning mehrini emas, balki uning ijtimoiy ojizligini fojia manbai sifatida ko‘rsatadi.

Keyingi epizodda Qurvonbibi qizini uyga chaqirib, unga mehr bilan murojaat qiladi: *“- Sen, qizim, uyga joy qil, o‘rtog‘ingni o‘tqiz, dasturxon sol. Biz otang bilan choyni so‘rida ichib, haligi gapni gaplashamiz...”* (Cho‘lpon A., 2000, 6). Bir qarashda bu oddiy maishiy suhbatdek tuyuladi. Ammo psixologik nuqtai nazardan u onaning ichki iztirobini yashirish usuli hisoblanadi. Qurvonbibi qizining qalbida kechayotgan kechinmalarni his qiladi, lekin ochiq gapirishga jur’at etmaydi. Bu holat chorasiz muhitda yashagan ayolning ichki hukmini namoyon etadi. Ona muhabbati mavjud, ammo uning erki cheklangan, u eri Razzoq so‘fi undan hech qachon maslahat yoki biror bir taklif eshitmasligini juda yaxshi bilardi. Shu bilan birga, Qurvonbibi qizini mehmon oldida odob bilan kutib olishga, dasturxon yozishga undaydi. Bir qarashda bu oddiy maishiy vazifadek tuyuladi. Biroq badiiy nuqtai nazardan ushbu harakat ona mehrining boshqacha ko‘rinishini namoyon etadi. Qurvonbibi qizining dardini yengillashtira olmaydi, ammo uning ruhiy holatini yumshatish uchun o‘z qo‘lidan kelgan ishni qiladi. Demak, ona mehri bu yerda katta voqealar orqali emas, balki kundalik turmush tafsilotlari orqali

ifodalanadi. Muallif dialogni ham juda o‘rinli qo‘llaydi. Qurvonbibining nutqida buyruq ohangi emas, muloyimlik va mehr ustun. Bu esa uning xarakterini Razzoq so‘fining keskin va hukmron nutqiga qarama-qarshi qo‘yadi. Natijada romanda ikki xil ijtimoiy va psixologik kuch qarama-qarshi keladi: biri zo‘ravonlikka asoslangan hokimiyat, ikkinchisi esa mehrga asoslangan onalik tabiati.

Qurvonbibi erkaklar hukmi oldida o‘zini mutlaqo o‘jiz his etadi. Muallif bu holatni quyidagi dialog orqali ochadi: *“Ikkala qiz ham og‘iz ochmay jim qolishdi. Chunki Razzoq so‘fining mijozini ularning ikkalasi ham yaxshi bilardi. So‘fining eng ma‘qul bir masalani bo‘lsa ham uqtirib roziligini olmoq uchun yo o‘zining piri, yoki katta bir davlatga ega bo‘lish kerak edi. U odam o‘z tenglaridan hech qachon hech bir gapini tinglagan emasdi. Ayollardan maslahat, ayniqsa, o‘z xotinidan bir taklif eshitmoq uchun Razzoq so‘fining qayta boshdan bunyodga kelishi kerak bo‘lardi...* (Cho‘lpon A., 2000, 7) Bu yerda Qurvonbibi faqat ona emas, balki muayyan tartiblarga bo‘ysungan xotin sifatida ham namoyon bo‘ladi. U qizini himoya qilishni istaydi, ammo erining irodasiga qarshi chiqa olmaydi. Shuning uchun uning fojiasi mehrsizlik emas, balki ijtimoiy ojizlikdir. Qurvonbibi obrazining muhim ahamiyati shundaki, Cho‘lpon onalikni ideallashtirmaydi. Ona farzandini cheksiz sevadi, uning baxtini istaydi, ammo muhit uning mehrini amaliy himoyaga aylantirish imkonini bermaydi.

Yuqoridagi tahlillar asosida ma‘lum bo‘ladiki, Qurvonbibi obrazi Doroti Ellison romanidagi Enni Boutraytga yaqinlashadi: har ikkisi ham farzandini yaxshi ko‘radi, lekin ijtimoiy munosabatlar tizimi ularni o‘jiz qoldiradi. Farq shundaki, Ennining ojizligi iqtisodiy va oilaviy qaramlikdan kelib chiqsa, Qurvonbibining ojizligi milliy an‘analar va munosabatlar bilan belgilanadi. Qurvonbibi qizi Zebining taqdiri hal bo‘layotganini his qiladi, ammo u bu qarorlarni qabul qiluvchi shaxs emas. U ko‘proq kuzatuvchi va iztirob chekuvchi ona sifatida gavgdalanadi. Romanda ona va qiz o‘rtasidagi muloqotlarda Qurvonbibi Zebining ruhiy holatini sezadi, ammo uni himoya qilish uchun yetarli ijtimoiy vakolatga ega bo‘lmaydi. Bu holat romanning dastlabki boblaridayoq namoyon bo‘ladi. Demak, mazkur epizod Qurvonbibining tipologik xususiyatini aniq ochib beradi. U qizining ruhiy azobini

chuqur anglaydi, ammo muhit va oilaviy munosabatlar tufayli bu azobga qarshi ochiq kurasha olmaydi. Shu bois Qurvonbibi mehrini faqat sukut va kundalik g'amxo'rlik orqali ifoda etishga majbur bo'lgan ona tipini namoyon qiladi.

Cho'lpon Qurvonbibining ojizligini baland ovozli nidolar bilan emas, balki uning jimligi, ikkilanishi va erining qarorlariga bo'ysungan holati orqali ifoda etadi. Shu jihatdan Qurvonbibi psixologik jihatdan kuchsiz emas, balki ijtimoiy jihatdan ojiz ona obrazidir. Bizningcha, aynan shu jihat Qurvonbibi obrazini Enni Boutraytga yaqinlashtiradi. Har ikki ona farzandini yaxshi ko'radi, ammo muhit ularning onalik vazifasini to'liq amalga oshirish imkonini cheklaydi, ular o'z qizlarini himoya qilishga ojiz ona timsollaridir.

Qurvonbibi qizining baxtini istaydi, biroq har bir harakatida qo'rquv seziladi. Bu qo'rquv eridan, jamiyatdan va urf-odatlardan kelib chiqadi. Romanning bir qator sahnalarida u qiziga mehribonlik bilan murojaat qilsa-da, Razzoq so'fi huzurida deyarli so'z aytolmaydi. Bu yerda psixologik konflikt juda muhim. Qurvonbibi qalban Zebi tarafida, lekin tashqi hayotda erining irodasiga qarshi chiqishga jur'at etolmaydi. Demak, uning fojiasi mehrsizlikda emas, mehrni himoyaga aylantira olmaslikda ekani kuzatiladi.

Zebining taqdiri haqidagi xavotir kuchaygan sari Cho'lpon Qurvonbibining ichki kechinmalarini to'g'ridan-to'g'ri izohlamaydi. Aksincha, onaning tashqi harakatlari va nutqidagi o'zgarishlar orqali uning ruhiy holatini ochadi: *"Qurvonbibi, so'figa achchiq qilib bo'lsami yo o'zining yaratilish xamirida shu narsa bormi, har qalay fitnalikdan, ya'ni makr va firibdan holi emas. Erining xotin-xalaj oldida gapirmaganiga uncha xafa bo'lmasa ham, lekin o'z halol xotini oldida gapirmaganiga kuyadi v shu kuyish orqasida firib yo'li bilan so'fini gapirtiradi..."* (Cho'lpon A., 2000, 10). Ushbu parchada Qurvonbibining ruhiy holati muallif tomonidan juda nozik psixologizm orqali tasvirlangan. U erining har bir harakatida qizining kelajagiga tahdid sezadi. Shuning uchun uning diqqati Razzoq so'fining har bir so'zi va munosabatiga qaratiladi. Bu holat onaning ichki xavotiri qanchalik kuchayganini ko'rsatadi. Muallif bu yerda psixologik portretni tashqi kuzatish orqali yaratadi. Qurvonbibi hech qayerda ochiqcha e'tiroz bildirmaydi. Biroq uning so'figa

yaqinlashishi, har bir gapni diqqat bilan kuzatishi, erining munosabatini tahlil qilishi onalik qalbi doimiy xavotir holatiga o'tganini anglatadi. Demak, psixologik taranglik personajning ichki monologi emas, balki uning xatti-harakatlari orqali namoyon bo'ladi.

Ayniqsa, Cho'lpon "makr", "firib" kabi leksemalarni Qurvonbibining qabul qilish nuqtai nazaridan keltiradi. Bu so'zlar nafaqat Razzoq so'fining tabiatini, balki onaning qalbida paydo bo'lgan ishonchsizlik va qo'rquvni ham ifodalaydi. Muallif shu tariqa oila ichidagi munosabatlarning tashqi osoyishtaligi ortida katta psixologik ziddiyat yashiringanini ko'rsatadi. Qurvonbibi bu vaziyatda qizini himoya qilishga harakat qiladi, ammo uning harakati ochiq qarshilik shaklini olmaydi. Bu esa personajning xarakteridagi eng muhim xususiyatni ochadi. Uning ojizligi mehrning kamligida emas, balki ijtimoiy muhit va patriarxal munosabatlar tufayli o'z irodasini amalga oshira olmasligidadir. Shu bois Qurvonbibi har bir voqeani qalbidan o'tkazadi, ammo ularning yo'nalishini o'zgartira olmaydi. Fikrimizcha, mazkur epizod Qurvonbibini tipologik jihatdan Enni Boutraytga yaqinlashtiradi. Ikki ona ham farzandi uchun doimiy xavotirda yashaydi, har ikkisi ham yuz berayotgan xavfni boshqalardan avval his qiladi. Biroq ularning onalik fojiasi xavfni anglamaslikda emas, balki uni bartaraf etish imkoniyatining cheklanganligidadir. Shu jihatdan Qurvonbibi obrazi milliy adabiyotda ijtimoiy sharoit tufayli o'z himoyachilik vazifasini to'liq amalga oshira olmagan ona tipining yorqin namunasi sifatida namoyon bo'ladi.

Roman voqealari rivojlanib borgan sari Qurvonbibi qizining taqdiri o'z qo'lidan chiqib borayotganini anglaydi. Biroq ona bu jarayonni to'xtata olmaydi, ushbu vaziyat Razzoq so'fi bilan Qurvonbibi o'rtasidagi quyidagi muloqotda yaqqol seziladi:

“— Nima deding, Fitna?.....Fitna. Tushunmay gapirma! Ishq ikki xil bo'ladi. Ishqi majoziy, ishq haqiqiy...”

“— Ha, shundaymi? Men bilmabman. Omiman-da, - deb tezroq qochish harakatiga tushadi..” (Cho'lpon A., 2000, 11)

Muallif Qurvonbibining ichki kechinmasini bevosita emas, balki nutqiy vaziyat orqali ochadi (Soʻfi oʻz jufti haloli Qurvonbibini Fitna deb chaqirardi). Razzoq soʻfi xotining gapini davom ettirishga imkon bermay, *“Tushunmay gapirma!”* degan keskin murojaat bilan muloqotdagi ustun mavqeini namoyon qiladi. Bu murojaat xotinning fikrini muhokama qilishdan koʻra, uning ovozi toʻxtatish vazifasini bajaradi. Dialogning eng muhim nuqtasi Qurvonbibining *“Ha, shundaymi? Men bilmabman. Omiman-da...”* degan javobidir. Bu soʻzlar uning haqiqatdan ham bilimsizligini emas, balki mojaroni chuqurlashtirmaslik uchun oʻzini ataylab past tutishini anglatadi. Qurvonbibi bahsni davom ettirsa, Razzoq soʻfining gʻazabi kuchayishini anglaydi. Shuning uchun u ichki noroziligini yashirib, tashqi itoatni tanlaydi. Demak, uning sukuti rozilik emas, balki oiladagi hukmron munosabatlar sharoitida shakllangan psixologik himoya usuli hisoblanadi. Mazkur epizod Qurvonbibi obrazidagi ojizlikning mohiyatini ochib beradi. U farzandi taqdiriga befarq ona emas; aksincha, qizining kelajagi haqida qaygʻuradi. Qurvonbibining ojizligi shaxsiy irodasizlikdan emas, balki uning fikri va tashvishi er hukmi oldida qadrsizlantiriladigan ijtimoiy muhitdan kelib chiqadi. Bu holat Choʻlpon tomonidan ichki psixologizm va dialog vositasida ishonchli badiiy talqin etilgan.

Bu yerda yozuvchi ayolning shaxsiy zaifligini emas, balki uning ijtimoiy maqomini tasvirlaydi. Qurvonbibining xarakteridagi eng muhim jihatlardan biri shundaki, u voqealarga befarq emas. Aksincha, u har bir qarorning oqibatini qalbidan oʻtkazadi. Ammo uning dardi harakatga emas, ichki iztirobga aylanadi. Muallif aynan shu orqali ona muhabbatining ijtimoiy muhit bilan toʻqnashuvini koʻrsatadi. Onalik masʼuliyati saqlanib qoladi, lekin uni amalga oshirish imkoniyati cheklanadi. Qurvonbibi obrazining tipologik ahamiyati ham shunda. U mehirsiz yoki masʼuliyatsiz ona emas, balki muhabbati ijtimoiy munosabatlar tomonidan cheklangan onadir. Shu jihatdan Choʻlpon onalik fojiasini shaxsiy nuqson emas, balki ijtimoiy muhit mahsuli sifatida talqin qiladi.

Doroti Ellisonning *Karolinalik nikohsiz qiz* romanidagi Enni Boutrayt hamda Choʻlponning *Kecha va kunduz* romanidagi Qurvonbibi turli millat, turli davr va

turli ijtimoiy muhitga mansub bo'lishiga qaramay, ona obrazining tipologik jihatdan mushtarak xususiyatlarini namoyon etadi. Har ikki qahramonning hayoti farzandi taqdiri bilan uzviy bog'langan bo'lib, ularning ichki dramasi onalik mehri bilan ijtimoiy muhit o'rtasidagi qarama-qarshilik asosida shakllanadi. Shu bois mazkur obrazlarni qiyosiy o'rganish milliy va Amerika adabiyotida o'ziga xos obrazning umumiy hamda o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi.

Avvalo, har ikki obrazning markazida farzand taqdiri uchun doimiy ruhiy xavotir turadi. Enni Boutrayt Bounni sevishiga qaramay, uni Glenning zo'ravonligidan to'liq himoya qila olmaydi. Qurvonbibi ham Zebining kelajagidan doimo xavotirda yashaydi, ammo Razzoq so'fining qarorlariga qarshi chiqi olmaydi. Demak, har ikki ona uchun ichki kechinma harakatdan kuchliroq namoyon bo'ladi. Mualliflar ularning iztirobini tashqi voqealar emas, balki ruhiy bosim orqali ochadilar. Biroq ushbu o'xshashlikka qaramay, ikki obrazning o'ziga xosligi turlicha ijtimoiy omillar bilan belgilanadi. Anneyniing fojiasi iqtisodiy qaramlik va oilaviy zo'ravonlik bilan bog'liq. U eridan ajralib ketish imkoniga ega bo'lsa-da, moddiy beqarorlik va bolalarning kelajagi haqidagi qo'rquv uni yana o'sha muhitga qaytishga majbur etadi. Shuning uchun uning o'ziga xosligi, eng avvalo, shaxsiy munosabatlar doirasida namoyon bo'ladi.

Qurvonbibi obrazida esa vaziyat boshqacharoq. Uning harakat doirasi oila tizimi tomonidan cheklangan. Razzoq so'fi oilada mutlaq qaror qabul qiluvchi shaxs sifatida tasvirlanadi, Qurvonbibi esa ushbu qarorlarni qabul qiluvchi emas, balki ularning oqibatini qalban kechiruvchi ona sifatida namoyon bo'ladi. Shuning uchun uning fojiasi shaxsiy irodaning zaifligida emas, balki ijtimoiy munosabatlar ayol ovozi inkor etuvchi muhitda yashashidir (Raximova U., Raximova D., 2024, 272).

Mualliflar onalarning ichki dramasi ochishda ham turlicha badiiy yo'ldan boradilar. Ellison Ennining ichki ziddiyatlarini dialoglar, ichki kechinmalar va takroriy qarorlar orqali ochsa, Cho'lpon Qurvonbibi obrazida sukut, nigoh, oddiy maishiy harakatlar va qisqa muloqotlar orqali psixologizmni yaratadi. Shu sababli Qurvonbibi ruhiyati ko'proq ishoralar vositasida namoyon bo'lsa, Ennining ichki

olami ochiq psixologik tasvirlar bilan berilgan. Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, har ikki qahramonni "ojiz ona" deb atash mumkin bo'lsa-da, bu ojizlik mehrning kamligi yoki onalik mas'uliyatining susayishi bilan izohlanmaydi. Aksincha, ularning fojiasi onalik burchini anglagan holda uni to'liq amalga oshirish imkoniyatining cheklanganligi bilan belgilanadi. Shu jihatdan Enni Boutrayt va Qurvonbibi obrazlari XX asr adabiyotida ijtimoiy muhit bosimi ostida qolgan, farzandini asrashga intilgan, ammo mavjud sharoitni yengib o'ta olmagan ona tipining tipologik namunasi sifatida namoyon bo'ladi (Rakhimova U., Khallieva G., 2022, 7198).

XULOSA

Xulosa sifatida shuni ta'kidlashimiz mumkin: Ushbu ikki obrazning qiyosiy tahlili milliy va Amerika adabiyotida ona fojiasi turli madaniy muhitlarda turlicha namoyon bo'lishiga qaramay, uning mohiyati umumiy ekanini ko'rsatadi. Har ikki asarda ham ona mehri saqlanib qoladi, ammo ijtimoiy munosabatlar uning himoyachilik imkoniyatini cheklaydi. Shu bois Enni Boutrayt ham, Qurvonbibi ham ona muhabbati bilan ijtimoiy voqelik o'rtasidagi muvosiiz ziddiyatni ifodalovchi tipologik obrazlar sifatida baholanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Allison, D. Bastard Out of Carolina. - New York: Plume, 1993. – B. 244
2. Cho'lon. Kecha va kunduz. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019. – B. 287
3. Chodorow, N. The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender. - Berkeley: University of California Press, 1978. – 257.
4. Collins, P. H. Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment. - New York: Routledge, 2000. - 89
5. Horvitz, D. 'Sadism Demands a Story': Oedipus, Feminism, and Sexuality in Gayl Jones's Corregidora and Dorothy Allison's Karolinalik nikohsiz qiz." Contemporary Literature 39.2 (Summer 1998): 238-261.
6. McDaniels, Preselfannie Whitfield, "Mothering modes: analyzing mother roles in novels by twentiethcentury United States women writers" (2004). LSU Doctoral Dissertations. 1825.
https://repository.lsu.edu/gradschool_dissertations/1825
7. Rakhimova U.S., Khallieva G. I. (2022). THE DEPICTION OF AGE IN ENRIGHT'S SHORT STORIES. Journal of Positive School Psychology, 7198-7202.
8. Raximova, U. S., & Raximova, D. M. Turli xil matnlarda metaforalarning kognitiv xusuiyatlari. Analytical Journal of Education and Development, 4(12), 2024. 272-276.
9. Raximova, I. R., & Raximova, U.S. "O'zbek-ingliz adabiyotida ayol siymosining qiyosiy tahlili". Ekonomika i sotsium, (10-2 (125)), 2024. 856-864.
10. Rich, A. Of Woman Born: Motherhood as Experience and Institution. - New York: W. W. Norton, 1976. – 353.
11. Solieva, R. U., & Irkinova, M. N. Ayol xarakterini ifodalovchi paremalarning lingvokulturologik tasnifi. Eurasian Journal of Academic Research, 4(11-2), 2024. 54-59.
12. Xudoymurodova X. O'zbek adabiyotida ona obrazi talqini (Oybek, Isajon Sulton va Guljahon Mardonova ijodi misolida) // O'zbekiston milliy axborot agentligi (O'zA) Ilmiy bo'limi (elektron jurnal). – Toshkent, 2025. – № 11. – B. 12-15.

REFERENCES

1. Allison, D. (1993). *Karolinalik nikohsiz qiz*. New York: Plume. 244.
2. Chodorow, N. (1978). *The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender*. Berkeley: University of California Press. 257.
3. Chulpon. (2019). *Night and Day*. Tashkent: New century generation. 287.
4. Collins, P. H. (2000). *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*. New York: Routledge. 89.
5. Horvitz, D. (1998) 'Sadism Demands a Story': *Oedipus, Feminism, and Sexuality in Gayl Jones's Corregidora and Dorothy Allison's Karolinalik nikohsiz qiz.* " *Contemporary Literature* 39. 238-261.
6. Khudoymurodova H. (2025). Interpretation of the image of the mother in Uzbek literature (on the example of the work of Oybek, Isajon Sultan and Guljahon Mardonova) // Scientific Department of the National News Agency of Uzbekistan (UzA) (electronic journal). Tashkent, № 11. B. 12-15.
7. McDaniels, Preselfannie Whitfield. (2004). "Mothering modes: analyzing mother roles in novels by twentiethcentury United States women writers". LSU Doctoral Dissertations. 1825.
https://repository.lsu.edu/gradschool_dissertations/1825
8. Rakhimova U.S., Khallieva G. I. (2022). THE DEPICTION OF AGE IN ENRIGHT'S SHORT STORIES. *Journal of Positive School Psychology*, 7198-7202
9. Raximova, U. S., & Raximova, D. M. (2024). Cognitive properties of metaphors in different texts. *Analytical Journal of Education and Development*, 4(12), 272-276.
10. Raximova, I. R., & Raximova, U.S. (2024). "A comparative analysis of the female figure in Uzbek-English literature". *Economics and Society*, (10-2 (125)), 856-864.
11. Rich, A. (1976). *Of Woman Born: Motherhood as Experience and Institution*. New York: W. W. Norton, 353
12. Solievna, R. U., & Irkinovna, M. N. (2024). "Linguocultural classification of metaphors expressing female character". *Eurasian Journal of Academic Research*, 4(11-2), 54-59.